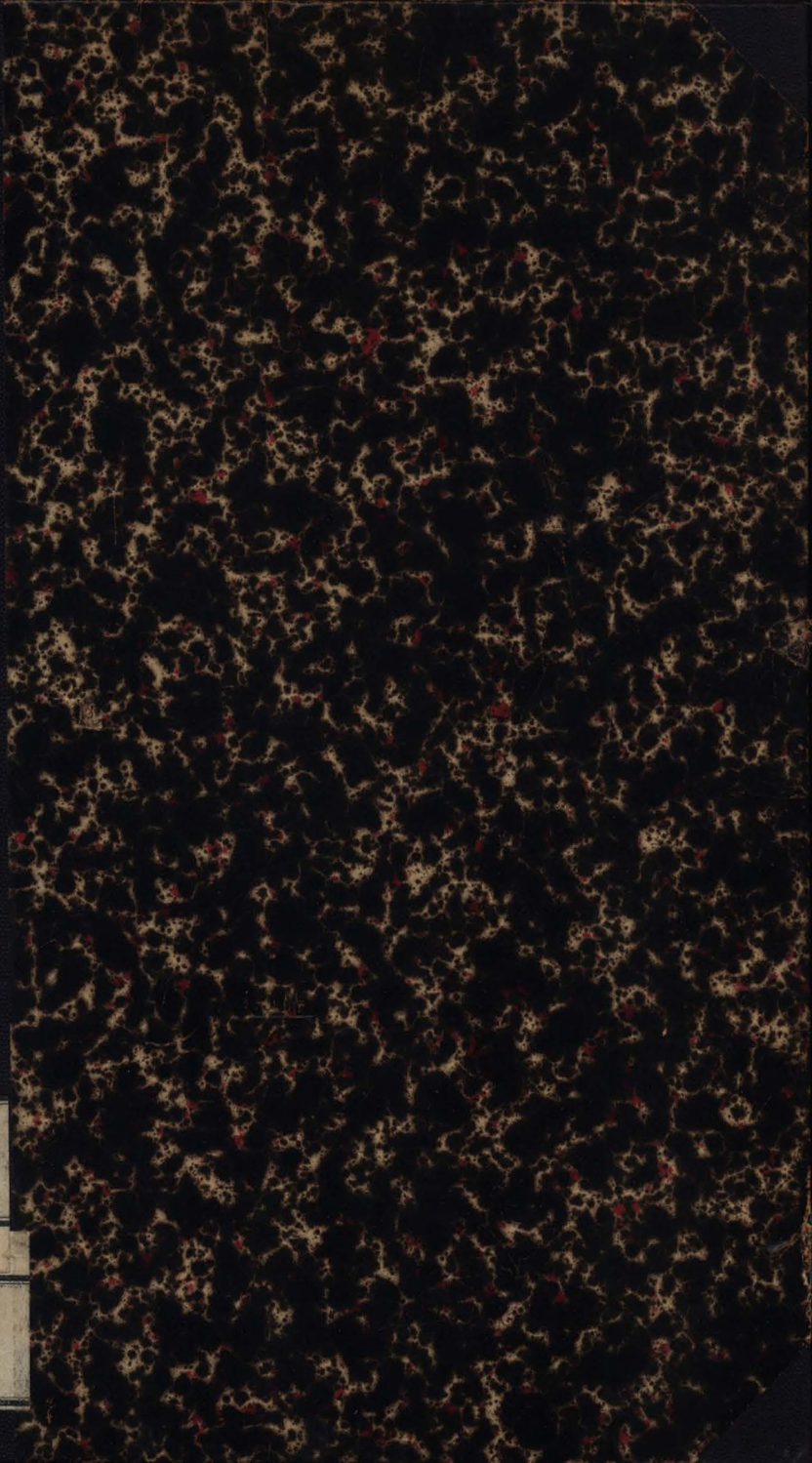

919

K

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2018

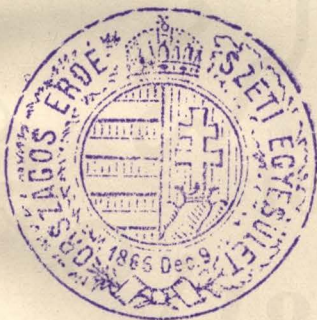

KÜLFÖLDI ERDŐGAZDASÁGOK FAÉRTÉKESITŐ ELJÁRÁSAI

IRTA

KAÁN KÁROLY

A. h. 2164.

BUDAPEST

"Patria" irodalmi vállalat és nyomdai részv.-társ. nyomása

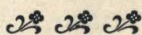
1904

TARTALOM.

	Oldal
Előszó	5
Bevezetés	7
I. Faértékesítés a francia erdőgazdaságban	9
II. Faértékesítés a német erdőgazdaságban	24
1. Az eljárások ismertetése	24
2. Az eljárások alkalmazhatósága és az azokból vont tanulságok	35

1851

1866

ELŐSZÓ.

Csak azon egy körülményből kiindulva, hogy a fa-termés értékesítési módjának megválasztására az erdei szállító eszközök fejlettsége gyakorol elsőrendű befolyást, azt hiszem jó szolgálatot tett Országos Erdészeti Egyesületünk igazgatóválasztmánya, amikor 1901. évi október hó 9-iki ülésében kimondotta azt, miszerint: „kivánatosnak tartja, hogy az okszerű erdőgazdasági beruházások és evvel kapcsolatban az állandó erdei szállító eszközök kérdése az Erdészeti Lapokban propagáltassék“.

Ennek a kívánalomnak megfelelően irtam én meg „Faértékesítés és gazdasági érdekeink a hegyvidéken“ czimű tanulmányomat, mely külön kiadásban, de az Erdészeti Lapok 1903. évi XI. és XII. füzetében is napvilágot látott. És a faértékesítő módok helyes megválasztásához kötött fontos gazdasági érdekekre való figyelem mellett ennek a czélnek a szolgálatában is irtam és bocsájtom közé külön kiadásban jelen tanulmányomat, melyet már az Erdészeti Lapok 1904. évi VI., VII. és VIII. füzete ismertetett.

A szerző.

BEVEZETÉS.

Erdőgazdaságunk fatermésének értékesítésénél a helyesen alkalmazott eladási mód a gazdaság egész irányának, a belőle várható jövedelemnek mértékadó rugója és alapfeltétele azon közgazdasági érdekek kielégítésének, a melyek szolgálatára az erdő és az abban üzött gazdaság a nemzet háztartásában hivatott. Ez az oka, hogy az értékesítési eljárások kérdése a külföld szakirodalmában folyton felszinen marad, a nemzetek erdőgazdaságának szaktanácskozásaiban is oly gyakran szőnyegre kerül s oly sokszor képezi beható megvitatás tárgyát.

Igy a németbirodalmi erdőgazdáknak 1891-ben Karlsruhé-ban, sőt 1903-ban Metz-ben tartott gyűlése, a morva-sziléziai erdőgazdasági egyesületnek Strehlen-ben, a mi Országos Erdészeti Egyesületünknek pedig 1895-ben Beszterczebányán tartott közgyűlése tűzte napirendjére az értékesítési eljárások kérdését, megvitatván a módokat és eljárásokat, melyek az erdőgazdát mint olyant és mint közgazdát is legközelebből érdeklik. Sőt az osztrákbirodalmi erdészeti egyesületnek 1897-ben Czernovitz-ban tartott közgyűlése is érintette e tárgyat, foglalkozva Bukovina ez irányu lokalis érdekü kérdéseivel.

Jelentek meg már a magyar erdőgazdasági irodalomban is a kérdést behatóan tárgyaló értekezések.*) De magyar szakíró nem taglalta még kellő részletezettséggel a külföld nevezetesebb erdőgazdaságot üző országainak ide vonatkozó gazdasági eljárásait, melyek immár évszázados tapasztalatokból alakultak ki s a fejlődésében lévő magyar erdőgazdaságnak tanulságos következtetésekkel szolgálhatnak.

Ezt a célt tüzte maga elé ez a kis tanulmány, mely először a francia, azután a német erdőgazdaság faértékesítő eljárásait ismerteti s végül levonja belőlük a magyar erdőgazdaságra fontos és követésre méltó tanulságokat.

---

*) Szécsi Zs. : A felvidéki nagyobb erdőbirtokok fatermésének értékesítésénél alkalmazható legcélszerűbb módozatokról. Erdészeti Lapok 1895. X. füzet.

Szabó F. : A faértékesítés különféle módjai erdészeti és közgazdasági szempontból. Erdészeti Lapok 1900. IV. füzet.

Leviczky A. : A szászországi állami erdők gazdasági viszonyai. A faértékesítés ottani és hazai viszonyainak különös figyelembe vételével. Erdészeti Lapok 1901. évi IX. füzet.

De Pottère G. : A bükkfatermés erdőgazdasági kezelése és értékesítése. Erdészeti Lapok 1903. I. füzet.

Kaán K. : Faértékesítésünk és gazdasági érdekeink a hegyvidéken. Bpest. Pátria 1904. Megjelent az Erdészeti Lapok 1903. évi XI. és XII. füzetében is.

I.

Faértékesítés a francia erdőgazdaságban.

Az erdőtermékek eladási módjai legfőbb vonásukban kétféle eljárásra oszlanak meg a szerint, a mint a faanyagértékesítés tővön, vagy termelt, előkészített állapotban történik.

Közép-Európa erdőgazdaságának irányelveit is éppen ezen értékesítési módok választják ketté, a mennyiben pl: Franciaországban a tővön való eladási módot gyakorolják, míg a Németbirodalomban rég idők óta, sőt manapság már az osztrák örökös tartományok nagy részében is, a faanyagok előkészített állapotban való értékesítése vált szokottabbá, sőt mondhatnók hova-tovább általánossá.

Franciaországban a fatermésnek tővön egész vágásonként és átalányárban való eladása már ősrégi keletű.

XIV. Lajos híressé vált, 1669-ben kelt erdőgazdasági rendszabályainak életbelépte előtt ez az eladási mód szokásos volt már a tulajdonképeni Franciaországban, míg Elsass-

ban 1670-ben kezdték azt alkalmazni. A folytonos háborúk miatt azonban csak 1695-ben és csakis Hagenau és Enseshein környékén hozták gyakorlatba, míg Elsassban egyebütt sikerült a községeknek magas, u. n. önkéntes adókkal elhárítani magukról a törvényes rendszabályok ama előírását, mely a polgárok között kiosztott fatermék után felmaradt anyagok tövön való elárverezését kívánta.

A német származású, de francia fennhatóság alatt állott főurak, a birodalmi városok, a püspökök és apátok is keveset törődtek az erdőgazdasági rendeletekkel. Így történt azután, hogy a francia származású főurak birtokait kivéve, ez az eladási mód Elsass-ban csak a kolostor- és templom-javak elkobzása, s a német hercegek elűzése után 1791-ben, az erdőgazdálkodásról hozott törvényvel vált kötelező erejűvé, s fenntartatott az 1827-ben hozott újabb erdőtörvény életbe lépte után is.

A francziák máig üzik a fának tövön való eladását, míg Elsass-Lotharingiában *a német uralom első intézkedéseinek egyike az volt, hogy 1871. évi január hó 25-iki kelettel megszüntette az eljárást, s az állami és községi erdőket illetőleg elrendelte a faanyagok termelt állapotban való értékesítését.*

A francia eljárást, mely a faanyagok tövön való értékesítésére vonatkozik, a következőkben foglalhatnók össze: kijelölik a törzseket, melyek eladásra várnak. Felmérik tövön, a köbtartalmat kiszámítják, s a szokásos egységárak segítségével megállapítják az illetékes erdőrészt eladásra szánt egyedeinek összértékét. Tehát vágásonként, átalányárért, tövön kerül a fatermés eladásra. A „vágás“-fogalom azonban — legalább a Vogeseket illetőleg — nem vonatkozik tarvágásra. A francziák a természetes felújítást alkalmazzák a Vogesekben.

Az eladásra szánt faegyedeket bélyegzővel látják el. Ha azután a vevő az ekként kijelölt fatörzseket kihasználta, a vágást ismét bejárják annak hivatalos megállapítása céljából, vajjon a vevő csakis a bélyegzővel ellátott törzseket döntötte-e, s vajjon a fadóntésnál és fakihozásnál megfelelt-e az állva hagyandó faegyedek és az esetleg már alátelepülő fiatal érdekéből megszabott azon szabályoknak, melyek a körülményes eladási feltételekben körül vannak írva.

Alkalmam nyílt Elsass-Lotharingia erdőgazdaságát közvetlen tanulmány tárgyává tennem, hol, mint fennebb említettem, 1870-ig, tehát a francia időkben a tövön való eladás divott, s csak a német uralom alatt változott meg ez irányban a gazdasági rendszer, mely élénk világot vet a francziák üzti faeladási módnak köz- és magán-gazdasági eredményeire is.

Fölötte érdekes ez okból Elsass-Lotharingia erdőgazdasága, hol e két eljárás eredménye párhuzamba hozható. Nem lesz ezért érdektelen talán, ha Ney-nek, Lotharingia ez idő szerinti főerdőmesterének e tárgyú előadása nyomán, a melyet a német erdőgazdák karlsruhei gyülekezetén 1891-ben tartott,*) e kérdéssel bővebben foglalkozom.

„Semmi sem tette annyira népszerűvé s kedveltté — ugymond Ney — a német erdőgazdaságot Elsass-Lotharingiában, mint éppen a faanyagok tövön való értékesítésének beszüntetése s egyben a házilag erdőgazdálkodás“.

Goldenberg képviselő „Az állam kötelességei az erdővidéki néppel szemben“ czimű röpiratában már 1869-ben panaszkodik azon károk miatt, melyeket a faanyagok tövön való értékesítése folytán egyes községek szenvednek. „Csak

---

*) Bericht über die XX. Versammlung deutscher Forstmänner zu Karlsruhe 1892.

a monopolizált fakereskedők s azok fölötté befolyásos érdekköre tartotta fenn még ekkor ez eladási módot.“

Franciaországban, hol egész vágások fájának tövön való en bloc eladása majdnem kivétel nélkül szabály, a nép és a fafogyasztó ipar évszázados szokásává vált már, hogy faszükségletét csakis a kereskedőtől szerezze be. Az értékesítés ott egész vágásnak tövön való eladására vonatkozik. Hogy ez ellen a fakereskedelem nem szólal fel, az természetes; hogy pedig az erdőtiszték nem ellenzik, az a gazdasági kerületek nagy térfogatában és magában a szolgálati rendszerben gyökerezik.

Franciaországban a tulajdonképpeni gazdálkodó az erdőmester, a ki alá egy fél tuczat főerdész tartozik egyenként 7000—9000 *ha.* térfogatu területtel. A vágás kijelölése a törvény értelmében még az erdőmester teendőit képezi, s így természetes, hogy sem neki, sem alárendelt főerdészeinek, kik igen gyakorta váltakoznak,*) nem jut ideje ahhoz, hogy a fát feldolgoztatva részletekben értékesítse.

A francia erdőőri személyzet jó része a szolgálatba lépés előtt szakszerű kiképzésben nem részesült, és a fát csak a fakereskedő munkásai részéről s annak számlájára látta előkészíteni. A fatermelés czélszerű gyakorlati eljárásairól fogalma sincs. És éppen ez a körülmény azok malmára hajtja a vizet, a kik indokoltnak és helyesnek találják, hogy a faanyagok tövön és vágásonként értékesítettnek, érvelvén azzal, hogy a fakereskedő, a ki a faanyagot tövön vásárolta, minden darabot czéljai szerint alakíthat ki.

Tény ugyan, hogy az erdőőri személyzetnek a választékok czélszerű megállapítása körüli ismeretei több helyütt még hiányosak, és bár nem tagadható másrésről az sem,

*) Ney első főerdészi kerületében 1861—1870. években 9 főerdész fordult meg a francia uralom alatt.

hogy sok erdőgazda még nem foglalkozik a kérdéssel oly mértékben, mint a hogy azt elvárni lehetne, mégis egész határozottsággal állíthatjuk, hogy Németország nagy részében már úgy készítik elő a faterméket, hogy a vevő részéről való további feldolgozás elé akadályok nem gördülnek, és hogy a vevőnek óhajai a lehetőség szerint teljesíttetnek.

Francia részről a tövön való eladás mellett felhozzák azt a másik érvet, hogy ily eljárással döntés után azonnal kihozható a fa az erdőből s nedves állapotának bármely fokán tetszés szerint feldarabolható.

Ez a nálunk szokatlan érvelés magyarázatra szorul.

A francziák ugyanis, mint fennebb már megírtuk, természetes felujtató módot alkalmaztak az elsass-lotharingiai állami erdőbirtokon annak daczára, hogy hijában voltak minden modernebb gazdasági szállító eszköznek.

Ez a körülmény egyrésztől, másrésztől pedig a szigoru szerződésekkkel való tulságos lekötöttség arra utalta a vevőket, hogy a döntött fenyőhaszonfát már a tőnél 3—4 *m.* hosszú rönkökre darabolják, s ekként kézi szánon vigyék ki az erdőből.

Ilyen viszonyok között azután és mindenesetre a fatar-tósság javára is a vevők azonnal elszállították a termelt faanyagot; mig ha az erdőbirtokos készített elő a fatermést, ugy mégis pár hét eltelik, mig az árverés megtörténhetik.*)

Tény az, hogy egynémely fanem azonnal a döntés után felfürészelve — így a jegenyefenyő — szelvényeiben fehé-rebb marad. Tudja azt is mindenki, hogy ha a döntött fa az erdőben kérgesen és hosszan hever, értékében veszíthet. Az erdei fenyő megkékül, a lágú fák megrökönnyödnék, a

---

*) A mi viszonyaink között a tövön való értékesítés mellett a tavasszal dön-tött faanyagot megfelelő szállító eszközök hiján csak télen, a havon szállítják el az erdőből.

bükk füled, hasadozik stb. Tény azonban az is, hogy a hol megfelelő munkaerő áll rendelkezésre, a haszonfa-vágások akként foganatosíthatók, hogy a fa kellő időben még el is adható. És nem romlik-e meg vagy egyszer a vevő fája is az erdőben és nem állanak-e módok a gazdálkodó rendelkezésére és arra nézve, hogy a faanyag az erdőben való megromlását megakadályozza?

Az erdőtermékek tövön és egész vágásokban való értékesítését pártolók azon állítása, hogy a gazda a faanyag megromlásától való félelmében a termelt anyagot nem egyszer bármi áron értékesíteni kénytelen, szintén nem bir alappal. A faanyagok mai kereslete mellett, s az esetben, ha a gazdálkodó eléggé körültekintő eljárásában, az ilyen eset számottevő anyagi károsodással nem érheti az erdőgazdaságot.

A tövön való eladási módnak azon negyedik előnye, mely szerint az erdőgazda a fakitermeléshez szükséges munkáserő megszerzésétől felszabadul, már magángazdasági szempontból is ilyennek el nem fogadható. Éppen ez a körülmény a kérdéses eladási mód legnagyobb hátrányául jelentkezik a gyakorlati életben.

Az általános panaszok egyike volt annak idején Elsass-Lotharingiában, hogy gyakorlott munkásokat az erdőműveléshez szerezni nem lehet. Azok közül, kik ily munkára alkalmasak lettek volna, a férfiak a vállalkozók vágásaiban dolgoztak, a nők pedig a gyárakban, vagy más munkánál foglalatostkodtak. Az erdőművelésnél használható munkásaik azóta vannak az elsassiaknak, *mióta a fadóntés és előkészítés munkáját házilag üzik s ezáltal módjuk van odahatniok, hogy favágóik s hozzátartozóik az erdőművelési munkához is rendelkezésre álljanak.*

Mindehhez még az a nemzetgazdasági szempont is

járu, hogy az erdőbirtokos és főleg az állam és község, ha a faanyagokat tövön értékesíti s azok feldolgozását a vevőre bizza, *kiejtí kezéből a módot, melylyel példát nyujthatna a nép gazdasági helyzetének javításához.* Nem állanak rendelkezésére az eszközök, melyekkel a magános munkaadónak azon természetszerű iparkodása ellen, melylyel a napszámbérek leszorítására törekszik, közgazdasági érdekekből megfelelő módon küzdhessen.

„A mikor 1871-ben a schirmeki főerdészség vezetését átvettem — ugymond Ney — a férfi munkás napibére a gyárakban 0·8 márka (96 fillér) volt és nem sokkal többet keresett a favágó is fárasztó s *az akkor még utnélküli hegyekben üzött életveszélyes munkája mellett. Ma is áldás-ként veszem az egész vidékre, hogy a faanyagok házilagos feldolgozása és a megfelelő szakmánybérek engedélyezése által más munkaadók is arra voltak kényszeríthetők, hogy a munkabérekkel az emberséges határokhoz közeledjenek. A lakosság azóta szemmel láthatólag jobb módhoz jutott, a mi az államnak és az erdőbirtokos községeknek egyedül csak javára lehet!*“

Azon megszámlálhatatlan silány terület beerdősítése ellen, melyet a rosszul fizetett munkások kiegészítés után mezőgazdaságilag műveltek meg, az illetékes községek a francia időkbén kézzel-lábbal küzdöttek. Manapság a saját kezdeményezésükből vetik magukat alá az erre vonatkozó szabályoknak, mert a nép már nincs arra utalva, hogy a 12 órái gyári munka után parlagon heverő olyan földek megmunkálásán fáradjon, melyeket két termés beszedése után vagy nyolcz évre akaratlanul oda kell hagynia, vissza kell adnia a természet nyugalmának.

„A fakereskedők részéről monopolizált munkaerő és a monopolizált faeladás, ezek a tövön való értékesítési mód

legnagyobb hátrányai Franciaországban. E két dolog az állami és községi erdőket illetőleg véleményem szerint az állami és községi vagyon fogalmával, mely az állam és a község polgárait illeti meg, össze nem egyeztethető“.

Majd így folytatja Ney: „Elvárhatom mint állampolgár, hogy az államerdőkből, mint községi lakos, hogy a községi erdőből, azt a faanyagot, amire szükségem van, ha ilyen egyáltalán eladásra kerül, megszerezhessem anélkül, hogy a közvetítőnek akár a kereskedői, akár a vállalkozói nyereséget megfizessem. Hasonlóan joggal követelheti a helyi munkás, hogy azt a munkabért, mely neki az állami vagy községi erdőkben termelt fáért jár, meg ne rövidítse az a vállalkozói nyereség, mely egyébként a monopolizált fatermeléssel a fanagykereskedőnek jut osztályrészül. Magam részéről jogosnak találom a munkás azon kívánságát is, hogy az állam és a község a fának nagyban és tövön való értékesítésével ne nyújtson módot arra, hogy másnemzetiségű, vagy csak más vidékről való, talán ügyesebb munkást alkalmazzon a vállalkozó, s a lokális munkaerőtől elvonjon ekként egy jövedelmezőbb keresetet“.

„A fa mindenféle választékának nagykereskedők útján való eladása nemzetgazdasági hátrányokkal is jár. *A lakosság részére megdrágítja egy nélkülözhetetlen cikknek, a faárúnak megszerzését és apasztja a belföldi faipar versenyképességét.* Az e célra felhasznált nyersanyag saját költségű egységárát ugyanis az érdekelt kereskedő a maga nyereségével emeli, az erdőbirtokos állam, vagy község minden előnye nélkül. Akadálya a fakereskedelem és a félgyártmányok termelésére irányuló faipar előrehaladásának, mert hátráltatja a fakereskedők munkájában a legfőbb tényezők egyikét: a munkamegosztást“.

„A hol a fakereskedők mindegyike *minden* faválasz-

tékkal kereskedik, kivételesen akad csak egy is, aki a sokféle faválaszték kitermelésének legmegfelelőbb módját ismerné. És ezen kevesek között is csak a legvagyonosabbnak lesz módjában, hogy mindazon eszközöket megszerezze, melyek a faanyagok célszerű feldolgozásához szükségeltetnek. Nincsenek már talán sehol oly egyszerű fűrészmalomok, mint a minők még a hetvenes évek elején a Vogesekben voltak láthatók. Azóta bár ott mintaszerű magántulajdonu fűrésztelepek létesültek, mégis az erdőgazdaságnak ma is kell e körülmények utókövetkezményeivel küzdenie. A Vogesek fája iránt a német fakereskedelemben nyilvánuló előítélet főoka ugyanis nem a fa minőségében, de *az ennekelőtte üzött helytelen megmunkálásban* leli eredő indokát“.

„Az előadottak daczára a francia időkben üzött ezen értékesítési mód mellett — s ez már az eljárás magánjogi oldala — dusgazdaggá lett sok fakereskedő. Következménye ez annak, hogy a kevés fa-nagykereskedő között az érdekiegyeztetésnek (Kippesmacherei) tág tere nyílik“.

Az erdőtörvények minden büntető határozata daczára általános szokás ugyanis Franciaországban, hogy a fakereskedők az erdőbirtokosoktól nyilvános árveréseken megvett vágásokat pár óra multán maguk között ismét árverezik, s a nyereséget az adott körülmények szerint megosztják.

Részben fenntartották e szokást a fakereskedők a faanyag termelt állapotban való értékesítése daczára Elsass-Lotharingiában. Ezen utólagos árverezésben azonban csak azon czégek vesznek részt, melyek egy bizonyos választékot kívánnak venni, s csak akkor üzik ezt az eljárást, ha az eladó részéről helytelenül csoportosított eladási egységek folytán a külön-külön vásárolt faanyagot a kívánt választékok szerint maguk között megosztani kénytelenek. Az érdekiegyeztetés, az u. n. „Kippesmacherei“ tehát nem a fa-

anyagok feldolgozatlan állapotban való eladásának következménye, hanem annak, hogy különféle célra használatos faanyagok egy eladási csoportba soroltatnak, következménye tehát az u. n. „en bloc“ értékesítésnek.

Hogy ez az eljárás az erdőbirtokost megkárosítja, az a dolog természetében rejlik.

Egész vágások tövön s egy tömegben való értékesítésével járó hátrány az is, hogy kizárja azon vevők versenyét, kik a legmagasabb árat adhatnák meg: mert *kizárja a fogyasztóknak, mint vevőknek versenyét, s kizárja a különleges választékokkal kereskedőket.* A fogyasztó, ha faanyagát az erdőben vásárolhatja, mindig kész arra, hogy a kereskedelmi nyereségnek egy részét, mely egyebekben a közvetítőnek jutna, az erdőbirtokosnak juttassa; épp így a különleges választékokkal kereskedő is magasabb árat nyújthat, mert erre állandó vevői vannak, s mert ő az ilyen különleges fadarabokat jobban kikészítheti, mint az a kereskedő, a ki mindenféle választékkal foglalkozik.

Egész vágások tövön való értékesítése ellen sok oldalról még azt a kifogást is teszik, hogy az nehezen ellenőrizhető, s hogy az a tisztviselőt a szabályokkal meg nem egyeztethető eljárásokra csábíthatja. „A mióta alkalom nyílt a vágásjelzés, és a vágásátadásra vonatkozó, több mint 200 éves francia előírásokat s azoknak a gyakorlatban való kivitelét megismernem, nem hiszek én a szabálytalan eljárásokról szállongó mende-mondáknak, sőt tartozom a francia szaktársaknak azzal a kijelentéssel, hogy mindazon körök, melyeknek e faértékesítési eljárásokat megismerniök sikerült, s azokba betekintést szerezhettek, egyáltalán nem gondolnak annak az eshetőségére, hogy akár egy erdőtiszt, akár a fakereskedő az erdőbirtokos költségére ily módon kívánna meggazdagodni“.

„Tény azonban, hogy az erre a tárgyra vonatkozó előírásokat és az egész francia szolgálati beosztást is a tisztikarral szemben egy Németországban elképzelhetetlen bizalmatlanság lengi át. Ez irányban példaként csak azt hozom fel, hogy Franciaországban magában nincs megengedve az erdőmesternek, s még kevésbé a főerdésznek, hogy az állampénztárnál a gazdaságot illető legcsekélyebb összeget is kiutalhassa. A szabályellenes eljárások meggátlására hozott ezen rendszabályokban, melyek a tisztviselőt önkénytelenül s eleve oly különös világitásba helyezik, találok én a francia értékesítési eljárásnak egyik legnagyobb hátrányát. Hivatásszerű munkakedvet csak attól a tisztviselőtől várhatunk, kit a törvény és fölöttes hatósága teljes bizalommal ajándékoz meg“.

„Hogy mindezen szigorú eljárások dacára ez értékesítési módnál szabálytalanságok nem maradnak el, az természetes mindaddig, a míg az erdőőri személyzet — mint azelőtt Franciaországban — oly gyenge javadalmazásban részesül, hogy abból meg nem élhet, s így mitsem veszít, ha állásából el is mozdítják. A Vogesekben 1870-ig a *legmagasabb* bér, melyet egy erdőőr (Förster) elérhetett, 480 Márka (576 korona) volt, a mihez még szabad lakás és 1 ha. illetmény föld járt. Hogy ily javadalmazás mellett nem volt kizárva a megvesztegethetőség nem egy erdőőrnél, az könnyen megérthető“.

Az erdőőrök szabályellenes eljárásai és visszaélései többnyire abban nyilvánultak, hogy szemet hunytak, ha a fakereskedők az eladási feltételeket be nem tartották. És éppen e körülménnyel a tövön való bloc értékesítés egy másik sebéhez jutottunk.

Ezen értékesítési eljárás ugyanis megkívánja, hogy az eladási feltételek fölötte körülírassanak, s hogy azok be

nem tartását szigorú büntetések sújtsák. Franciaországban törvénybe foglalják az idevonatkozó határozatok, melyek egyben az előírások be nem tartása esetén 50—500 koronáig terjedhető büntetéssel fenyegetnek. Ily büntetés éri pl. a fakereskedőt, ha egy végvágásnál a törzset nem oly irányban dönteti, a hol az a legcsekélyebb kárt okozhatja, vagy ha fel nem galyasztja azt a törzset, mely a döntéssel károkat okozhatna. A dolog természetében rejlik azután, hogy ily határozatok mellett könnyen nyílik mód a szabályellenességekhez és visszaélésekhez bármely részről.

A faanyagok tövön és átalány-árért való eladásának egy további hátránya, hogy a döntendő fának realis értékét sem a vevő, sem az eladó meg nem állapíthatja, hacsak különös helyi tapasztalatokkal nem bír.

Az érték-becslés *minden fanemnél, de különösen a tölgynél oly házárdjáték*, melynél bárkit is nagy csalódások érhetnek. Ezen kockázattal szemben magát a vevő természetesen biztosítani kívánja. A megajánlandó ár megállapításánál e körülményt feltétlenül számba veszi, *s csak az erdőbirtokos az, ki e körülménynek hátrányait viselni kénytelen.*

Ha ezek után az elmondottakat egybevetjük, világos, hogy ezen értékesítési mód hátrányai annak előnyeit jóval fölülmulják „s én ez eljárást már azért sem ajánlanám, mert a maga mivoltában nem világos, át nem látható s helyességéről minden ember meg nem győződhetik“. — „Óhajtanónak tartom, hogy a mi erdőgazdaságunk tisztjeiről oly hírek szárnyra ne keljenek, mint a minőket a Pfalzban a francia erdőtisztekről emlegettek jogtalanul az én fiatal koromban azok a körök, kiknek nem volt alkalmuk ez eljárást behatóan megismerniök“.

Ney főerdőmester fölötté érdekes előadásának ezen

töredékes ismertetése élénk világot vet az egész vágások faanyagának tövön, átalány-árban való olyan értékesítésére, a mint azt a francziák üzik. Űgyesen állítja szembe mindezzel az előkészített állapotban való értékesítési módok általános elveit.

Ez eljárások elseje az erdőgazdálkodásban különös magas fokra máig sem jutott Franciaországban, másika Németországban rég idők óta divik, Elsass-Lotharingiában pedig érdekes gyorsasággal váltotta fel egymást.

Nincs is ország, melynek erdőgazdasága ezirányban tanulságosabb képet tárna élénk, mint manapság éppen Elsass-Lotharingia. Az őszinte elismerés hangján kell adóznom a látottak után a német erdőgazdaságnak, mely czéltudatos munkájával *a Vogesek feltáratlan erdőségeit alig negyedszázados tevékenységével a közjó, de az állami és községi pénztárak javára is értékessé, emelkedően jövedelmezővé tudta tenni.* Szinte hihetetlen volna előttem, hogy a Vogeseket 25—30 év előtt okszerűen fel nem tárt erdők borították, ha személyesen meg nem győződöm arról, hogy ott, hová a német erdőgazdasági eszmék az erdők szállítási berendezéseivel még nem értek, helyesebb kihozási és szállítási módok hiján maig feldarabolják, s rövid rönkökben kézi szánon vonszolják ki a haszonfát és tűzifát egyaránt.

A közutak hálózatának fejlesztése, az erdők feltárása és ezzel kapcsolatosan az értékesítési módok helyes megváltoztatása biztosították első sorban a sikert, tették a németek gazdálkodását annyira eredményessé s emelték a közjólétet az egész vonalon.

Ott, hol Ney szerint még 30 évvel ezelőtt a helyi szükségletet fedező, a kereskedelmet lényegtelenül befolyásoló gyarló kis vízi fűrészek zakatoltak, hol *a monopolizált nagykereskedők egyhangu munkája minden gazdasági élénkséget*

kizárt: — az erdők hozzáférhetővé tételével, a német kormány előzékenységevel és minden irányu támogatásával maig a magántulajdont képező mintaszerű fűrésztelepek egész sora létesült, és a fejlett fakereskedelem és ipar versenyre kel az erdei termékek értékesítésénél.

Oda csalta az egészséges verseny és a könnyen megközelíthetővé vált erdők faanyaga a kereskedőt úgy, mint az iparost.

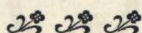
A nagy tőkével rendelkező, csak megbízottjaik útján működő egyesek, vagy részvénytársaságok csak ritkán vesznek részt e versenyben, hanem főleg az u. n. középiparos és a hasonló, vagy még kisebb tőkével rendelkező kereskedői osztály. Szóval olyanok, *kik az ipart és kereskedelmet a maguk tőkéjével, a maguk közvetlen működésével és iparkodó munkájával üzik s így a nyereségnek közvetlen részesei.* És ez fölötte nagy előnye a német eljárásnak, melynek kiváló gyakorlati értékéről Dél-Németország minden erdőgazdasága tanulságos példákkal és a legszebb eredményekkel szolgálhat.

Helyes értékesítési módok, megfelelő verseny, munkamegosztás, az erdők könnyű megközelíthetése, megfelelő támogatás a kormány és hatóságai részéről, s az erdőgazdálkodásnak egyszerű, könnyed, minden nehézséget és körülményességet kizáró rendszabályai biztosították egy negyedszázad alatt azt a sikert, mely lépten-nyomon mutatja közgazdasági előnyeit, s a melyre az erdőgazdaság intézői joggal és méltán büszkék is lehetnek.

A német szolgálati szervezésnek egyszerű, *minden nehézséget kizáró voltát* hangsúlyozni kívánom itt, mert meggyőződtem arról, hogy enélkül az erdők feltárása s az erdőértékesítési módok helyes megváltoztatása egymagában a jelzett eredményeket teljesen nem érlelte volna meg.

És ha Ney előadásában hazafiui önérzettel említi fel, hogy az általuk megváltoztatott értékesítési módok tették kedveltté a német erdőgazdaságot a Vogesekben, *ebben jogos megnyilatkozását látom a nemzetiségi politika azon sikerei fölött érzett örömének is, melyekben az erdőgazdaságnak és az erdőtisztéknek is elismerésre méltó tevékenység jutott osztályrészül.*

II.

Faértékesítés a német erdőgazdaságban.

1. Az eljárások ismertetése.

A fának termelt állapotban való értékesítésénél divó eljárások a Németbirodalomban fejlődtek ki.

A 16. és 17. században még tövön, s többnyire szabott áron értékesítették a fát, de az eladás itt-ott már ekkor is, különösen a tölgyfát illetőleg szembecslésen alapuló osztályozással történik. Ha a tövön eladott törzs döntés után korhadtnak vagy egyébként használhatatlannak bizonyult, a vevő a már döntött fa tényleges értékét fizette meg.*)

Éppen a tölgyfának tövön való értékesítésénél bekövetkezhető, a vevőt úgy, mint az eladót érhető nagyarányú csalódások vezettek lassanként a fának döntött állapotban való értékesítésére.

A Halberstadt és Magdeburg részére kiadott erdőgazdasági rendszabályok már 1743-ban előírják, hogy a tölgyfa a vevő érdekében csak a döntés, előkészítés és megfelelő felmérés után értékesítendő.

Az eladások ez időtájt azonban még nagyobbrészt szabad kézből árszabály szerint történnek.

---

*) Dr. Schwappach : Handbuch der Forst und Jagdgeschichte Deutschlands 479. l.

Az árverés útján való értékesítés első adatait egy, az 1713. évben kelt porosz rendszabályban találjuk. Porosz-Sziléziában pedig a 18. század második felében előírások lépnek életbe, melyek megkövetelik, hogy a házilag döntött fa számoztassék, s vágás lapján a kellő kikészítés után lábokban mért hossza is feljegyeztessék. Az 1788-ban kelt ezen nevezetes rendszabály intézkedéseit már átlengi az az igyekezet, hogy *a vevő a faanyagra csak mint árura, termésre utaltassék s az erdők gazdasági ügyköréből kizárassék, érdekei azt ne érintsék és ne zavarják.* Nevezetes e rendszabály, mert a kereskedelmi fának árverés útján való értékesítésére határozott előírásokat tartalmaz, s a szabott árakon való értékesítést jobban a helyi szükséglet fedezésére szorítja. *)

Czéltnan volna e helyütt a történelmi adatok ide vonatkozó egész sorát felsorolnom. Csak ismétlésekbe bocsátkoznék annak bizonyításában, hogy a faanyagok előkészített formában való értékesítése régibb keletű s hogy a német erdőgazdaság éppen gazdasági érdekekből régi idők óta csak a kikészített faterméket, mint gazdasága eredményét bocsátja áruba, miként az a mezőgazdaság termékeinél is szokásos. És éppen ez a felfogás, meg ama körülmény, hogy a termés az egységárához viszonyítva aránytalanul nagy térfogatu, kizárta annak a közpiacra hozatalát s tette kívánatosszá azt, hogy a fatermének értékesítéséhez a vevőt a fát termő föld közelébe vonja, hol az előkészítve vár az áruba bocsátásra. *Nem a kínálat csoportosult tehát egybe, mint az a közpiacokon összehalmozott egyéb termékeknél történik, hanem a keresletnek kellett a termésnél mint árunál találkoznia, mi a vevők egészséges versenyével a megfelelő egységárat biztosította a termelőnek. Ez a felfogás azután*

---

*) Jahrbuch des Schlesischen Forstvereins für 1897. 99. és 106. lapon.

mihamar megteremtette a faanyagok árverés útján való értékesítését.

Az eddig, és e tárgyban közölt töredékes adataim többnyire a tölgyre, mint legértékesebb fánemre vonatkoznak, mert az előkészített fának árverés útján való értékesítése csak a 19. század első évtizedeiben vált általánossá a jelenlegi Németbirodalom legtöbb tartományában. Voltak ugyan szerződéssel biztosított eladások is még ez időtájt, mint ahogy alkalmazták itt-ott a szabott árakon (árjegyzék szerint) való értékesítést is. Mindez azonban oly helyekre szorult, hol az erdők nehéz megközelíthetése, a munkásihiány, a faanyag nem megfelelő minősége s hasonló egyebek tették azt kívánatossá.

A Porosz-Sziléziát illető *) s 1817-ből származó erdőgazdasági szabályok, de különösen az odavaló főszámszéki kamarának 1824-ben közzétett azon alapelve, mely szerint az államgazdaságot érdeklő minden termény szabály szerint a legtöbbet ígérőt illeti meg, az e módon való értékesítést az erdőgazdaságban is hova-tovább általánossá tette.

Baden nagyhercegségben a 19. század két első tizedében még a szabott árakon való (árjegyzék szerint) eladási mód divik, s az árverés útján alkalmazott értékesítés csak különleges esetekre szorul. A huszas évek végén ez már általánossá lesz, és az 1834-ben hozott rendeletek a szokásossá vált ezen módnak tovább fejlesztésére vonatkoznak. Az 1849-ben kiadott s e tárgyra vonatkozó szabályzatok már oly előírásokat tartalmaznak, melyek nagy része manapság is érvényes.

Mindezen történelmi s oknyomozó adatok még azon körülmény beigazolására is szolgálhatnak, hogy a jelenlegi

---

*) Jahrbuch des Schlesischen Forstvereins für 1897.

Németbirodalom tartományaiban a 19. század első felében a Hartig, Pfeil és egyéb nagyok elvei szülte erdőgazdasági élenkülés az értékesítés módjainak fejlődésére is volt közvetett hatással. Beigazolják azt is, hogy az erdőfeltárást az értékesítési módok nem sokkal, sőt legtöbb helyütt mivel sem előzték meg, sőt fejlődésükben — ami természetes is — egymást támogatták!

A belterjesebb értékesítési eljárások ugyanis kezdetben csak a közforgalmi utak mentén fekvő erdők termékénél juthattak érvényre. *Az erdőfeltárásnak kellett előre haladnia, hogy azt az értékesítés megváltozó eljárásai nyomon követhessék.* Az erdők feltárása az erdők megközelíthetését megkönnyítvén, feltétlen következménye volt: a mindinkább fejlődő fakereslet, a faarak hova-tovább nyilvánuló emelkedése, a faeladási módok finomított eljárásai.

A faértékesítés érdekében országok szerint hozott kormányrendeletek ismertetésére nem vállalkozhatom. Mindezen intézkedések tovább fejlesztették az eladási módokat s alapját vetették a németek üzte azon, majdnem általános értékesítési eljárásnak, mely a faanyagok termelt állapotban, a legtöbbet ígérőnek való eladásában nyilvánul.

A közutak céltudatos és nagyarányu fejlesztése, az erdők feltárása és a mindennek kapcsán jelentkező általános gazdasági fellendülés volt döntő befolyással a faértékesítés fejlődésében. Minderre azonban különös jótékony hatást gyakorolt a szolgálatnak olyan szervezése is, mely *a főerdészségeket önálló gazdasági egységekké nyilvánítván, azok működésének szabadabb tért, nagyobb mozgékonyt és szépen körvonalozott önállóságot biztosított; egyben pedig a sok ellenőrzést és még több írásbeli munkát is fölöslegessé tette.*

Hogy mindezzel és ennek az értékesítésnél nyilvánuló előnyeivel legalább nagy általánosságban megismerkedhessünk, lássuk a badeni nagyhercegségben ez idő szerint divó faértékesítési módokat s az azokra vonatkozó előírásnak kivonatos adatait, melyek a Németbirodalom egyéb tartományaiban szokásos eljárásokkal lényegben teljesen, sőt részleteiben is nagyrészt megegyezők.

Baden nagyhercegségben az ide vonatkozó s maig érvényes szabályok 1887 szeptember 10-én adattak ki, s az állami bevételek és kiadások kezelésére vonatkozó törvény azon intézkedésén alapulnak, mely szerint az ingó és ingatlan államvagyon mindakkor, ha a felső hatóság a szabad kézből való eladásra engedélyt nem ad, nyilvános árverés vagy zárt írásbeli ajánlatok alapján értékesítendő. A rendszabály általános határozatai a következők:

Az erdőtermékek értékesítését a főerdészség végzi, az értékek átvételét az állami uradalmi pénztárak.

A mennyiben a felsőbb hatóság a szabad kézből való értékesítésre különleges esetekben engedélyt nem adna, a termelt fa eladása nyilvános árverés vagy zárt írásbeli ajánlatok útján történik.

Az eladásra kerülő fatermékek a helyi szükséglet s a vevők óhajai szerint eladási részletekbe osztatnak, megfelelően csoportosítatnak.

Az értékesítési eljárás lehetőleg az erdőben, vagy ennek közelében fekvő vendégfogadóknak, községházán vagy az e célra használható állami épületekben történjék. Minden árverésnél az illetékes erdőőri személyzetnek jelen kell lennie.

A szóbeli árverést vagy zárt írásbeli ajánlatok útján eszközözendő értékesítést az érdekelt községekbe küldött hirdetmények, s a hivatalos hirdetésekre szolgáló helyi lapok útján teszi közvé az illetékes főerdész. Nagyobb fatömegek eladásánál az e célra alkalmas fakereskedelmi lapok is felhasználandók. Ha pedig a körülmények úgy kívánják, ismerős vevők külön értesítést is nyernek. Az értékesítési eljárásra a következők mérvadóak:

A fa rendesen döntött és elkészített állapotban értékesítetik. Feldolgozatlan állapotban csak értéktelenebb faanyag adható el. Pl: a tuskófa. A tövön való értékesítésnek csak különleges esetekben, csak felsőbb engedéllyel és csak ott van helye, hol vagy a kereslet lanyha, vagy a hol a vevők között hátrányos megegyezések észlelhetők.

A tövön való ilyen értékesítés azonban úgy értelmeztetik, hogy a vevő bizonyos köbméterenkénti egységáron veszi ugyan meg a faegyedeket, *de az anyagtermelést és az utakra való kihozást ez esetben is az erdőgazda végzi*. A vételárban tehát a döntés, a vevő kívánalma szerint fának előkészítése s az utakhoz való szállítása is benn foglaltatik. Ezen eladási módot ritkán, s főleg különösen értékes faegyedeknél alkalmazzák akkor, a mikor a vevők összetartással a faárakat leszorítani kívánják. Az eladó erdőbirtokos ugyanis ilyen esetben, ha termelt és előkészített anyagot bocsátana áruba, a vevők részéről bizonyos kényszerhelyzetbe hozatnék az anyag értékesítésnél; míg annak bekövetkezése, ha a faegyedek állva maradnak, ki van zárva, s előbb-utóbb mégis jelentkezik olyan vásárló, a ki a méltányos és elfogadható árat megajánlja.

A feladatoknál általában azon alapárak irányadók, melyek az erdőgazdaság évi tervezetével*) bemutatván, a felsőbb hatóság (erdőigazgatóság) részéről jóváhagyattak. A főerdészség ugyanis a gazdasági tervezet bemutatásával, s a tervbe vett vágások helyi körülményeinek tekintetbe vételével az utolsó években s a közeli vágásokban elért árverési eredmények szigorú számbavételével a főerdészség területére nézve évi árajánlatot mutat be a központi erdőigazgatóságnak, mely azt jóváhagyja. E jóváhagyott árajánlat egységárai szolgálnak az árveréseknél alapul a kikiáltási árhoz, s ezek használnak egyben akkor is, ha különleges s az alább körülírandó esetekben szabad kézből is történik az értékesítés.

Ha a körülmények úgy kívánják, a főerdész a jóváhagyott alapárakat emelheti, alább szállítania azonban csak a központi igazgatóság engedélyével szabad.

Az eladásnál a körülményekhez képest vagy az kötendő ki, hogy a vevő a faanyag elszállítása előtt készpénzzel fizet, ami akként

*) Ebbe van foglalva a fahasználatokra vonatkozó előirányzat.

értetik, hogy a vételjegy**) kiállítása után a befizetés 4 hét alatt eszközözendő, vagy ha a viszonyok kellőleg indokolják s kilátásba helyezik azt, hogy a versenyzők száma és vételkedve emelhető volna kellő hitelnyújtással, fel van jogosítva a főerdészség vezetője, hogy a körülményekhez mért, lehetőleg megszorított s legfeljebb 8 hónapig terjedhető kamat nélküli határidőt szabhasson a vételár befizetésére. Ide vonatkozólag már a favágási előirányzat benyújtásakor ajánlatot tesz a főerdész a központi erdőigazgatóságnak, mely előzetes engedélyét megadja.

A hitelnyitáshoz csak akkor van helye, ha a vételjegy kiállítása után 14 nappal vevő az illetékes pénztárnál a vétel tárgyát képező anyag értékére kellő biztosítékot nyújt. Biztosítékot képezhet készpénz, állampapírok, jótállás egyszerű formában, jótállás elfogadott váltó alapján, vagy fekvőségek záloglevele útján.

A ki a hitelnyújtást igénybe venni kívánja, a vételjegy kiállítása után 14 nap alatt a biztosíték nyújtására előírt okmányokat a vételjeggyel együtt a pénztárnak beszolgáltatni köteles. A község előljárójánál (bíró vagy polgármester) az e célra rendelkezésre álló nyomtatvány felhasználásával a jótállásról szóló okmány az érdekeltek kérelmére kiállítatik.

Azon versenyzők, kik a nekik engedélyezett hitelt igénybe venni nem szándékoznak, árleengedésben részesülnek akkor, ha a vételjegy kiállítása után 4 hét alatt egész tartozásukat kifizetik. Ezen árleengedés a 4 hónapig terjedhető hitel mellett vásárolt anyag értékének minden márkája után 1 német fillér, a 8 hónapig terjedhető hitelnél márkánként 2 német fillér.

A készpénzfizetés vagy kielégítő biztosíték nyújtása előtt a megvásárolt fatermék az erdőből el nem szállítható. Az ily módon bekövetkező károkért az erdőőrök felelősek. A vevő ily esetben pénzbírsággal sújtandó, mely a vételár háromszorosáig terjedhet.

A főerdész az árverési jegyzőkönyvet sajátkezűleg vezeti, s minden eladási részlet egységet külön árverez.**)

*) A főerdész részéről kiállított vételjegy a vevő nevét, lakását s az árverezett faanyag mennyiségét, vételárát, s a befizetési határidőt tartalmazza.

***) Az eladási egység pl. 8—10 *ürm*³ tűzifa. Vannak egységek 100-akat meghaladó *ürm*³-el. Ép így az épületi fánál: Az egységek megállapításánál a helyi szükséglet s a vevők részéről úgy mennyiség, mint minőségben megnyilatkozó kereslet befolyásolja a helyes csoportosításokat.

ajánlatok nem tételnek, úgy több egységet összevon. Ha így sincs sikere az árverésnek, úgy az eladás tárgyát még több részlet összevonásából alkotja, vagy összevonja az egynemű választékot, esetleg árverést nyit a szóban levő egész fatermekre. Ha ajánlat nem tételik, ha alacsonyok az ajánlatok, ha az árverés rendjét megzavarják, vagy ha más körülmények azt úgy kívánják, az árverés felfüggeszthető illetve beszüntethető.

Az árverés jóváhagyására a következő előírások szolgálnak.

Ha az árverés részleteinek egybevetett eredménye, vagy ha egy bizonyos választék vagy eladási részlet árverési eredménye a főerdész részéről a központi igazgatóságnak bemutatott és jóváhagyott árajánlatnál 10⁰/o-nál nem alacsonyabb, s nincs is kilátás, hogy egy újabb árverés az eladás jobb sikerét biztosítsa, úgy az eladási részletet, esetleg választékot vagy egész anyagot illető árverés eredményét *a főerdész a helyszínén jóváhagyottnak jelenti ki*. Ha az egész anyag, vagy bizonyos választék esetleg eladási részlet árverési eredményét a főerdész jóvá nem hagyja, úgy egy új árverést tart meg, vagy belátása szerint nyilvános felhívást intéz zárt írásbeli ajánlatok benyújtására. Ha pedig ez sem vezet sikerre, úgy kísérlet teendő a szabad kézből való eladásra. Az ilyképpen elért eredmény, ha az igazgatóságnak annak idején bemutatott és jóváhagyott árajánlatnál 10⁰/o-al nem alacsonyabb, úgy az eladást a főerdész azonnal jóváhagyja.

Az esetben, ha egy újabb árverés, vagy zárt írásbeli ajánlatok bevonása jobb eredményt nem ígér, úgy az első sikertelen árverés után kivételesen a szabad kézből való eladás kísérhető meg.

Ezen eljáráshoz azonban már a központi erdőigazgatóság engedélye szükségeltetik. Kieszközlendő ép így a központi erdőigazgatóság engedélye akkor is, ha a megkísérelt második árverés vagy zárt írásbeli ajánlatok bekövetelése, esetleg a szabad kézből való eladás kielégítő eredményre nem vezetett, s az anyag csak alacsonyabb áregységgel értékesíthető.

Az írásbeli ajánlatok után való értékesítés a fent jelzett eseteken kívül meg van engedve akkor is, ha vevők összehesélése folytán a szóbeli árverés sikertelennek látszik, kielégítőnek nem ígérkezik. Az ezen eladás alapfeltételei főbb vonásaikban meg egyeznek a szóbeli árverés előírásaival.

Ha nagyobb tömegű faanyag kerül zárt írásbeli ajánlatok útján eladás alá, úgy az eladás feltételeit azok közzététele előtt bemutatja a főerdész a központi erdőigazgatóságnak.

A felek az írásbeli ajánlat tételére hirdetés útján hivatnak fel, ajánlataikat a főerdézségnél adják be, s azok meghatározott időre jelzett felbontásánál személyesen jelen lenni tartoznak. Az ajánlatok felbontása két nem érdekelt tanu jelenlétében történik a főerdész részéről. Ha a jóváhagyott árat a zárt írásbeli ajánlatok valamelyike elérte vagy nem száll alább 10%-ánál, úgy a főerdész a versenytárgyalás eredményét azonnal jóváhagyottnak nyilvánítja. Ha többen tesznek egyenlő magas ajánlatot, vagy más hasonló esetek fölött döntés kívánatos, ezt az igazgatóság tartja fenn magának.

Minden további engedély nélkül szabad kézből eladhat a főerdézség előkészített fát a jóváhagyott árakon: 1. fára jogosultaknak vagy engedményeseknek; 2. az erdőtörvény értelmében, folyószabályozásokhoz; 3. állami szükségletre 50 márkán alul; 4. bármely magáncélra 20 márkán alul és 5. a főerdész tűzifaszükségletének fedezésére.

Ezek volnának röviden azon előírások, melyek Baden nagyhercegségben s ekként a Schwarzwald nagyobb részében is divók, s melyek élénk világot vetnek *arra a szabad mozgásra* s e mellett *egyszerű eljárásra*, melyet úgy ez előírások, mint a badeni s legtöbb német tartomány szolgálati rendszabályai a gazdaságot intéző főerdésznek biztosítanak.

Ez előírásokból még két körülményre leszünk figyelmessé; az egyik az, hogy *az árverések kisebb részletekben is eszközöltetnek*, a másik, *hogy az állami vagyon értékesítésénél hitel is biztosittatik a vevők részére*.

A főerdész a helyi szükséglet tekintetbe veszi, a közelebb fekvő kézi és háziipart sem hagyja figyelmen kívül, s gondol arra is, hogy a világkereskedelem, ha megnyilvánul, kielégítést nyerjen, s így termékét a tapasztalatok alapján akként csoportosítja, hogy a körülmények szerint

s a keresett választékok arányában, vagy ezek külön választásával kisebb és nagyobb részletek képezzék egy-egy árverés tárgyát. Nem szorul ekként közvetítőre az, ki kevesebb anyagot szükségel, vásárolhat az is, ki csak bizonyos választékot fogyaszt (pl. bodnárfa, papírfát stb.), kielégítheti szükségletét a faipar és vételkedvét az is, ki nagyobb tömeget a világpiacra vinni szándékozik. Vásárolhat a szegényebb néposztály is a közvetítők kizárásával megszerezheti a kívánt választékot az államtól akkor is, ha anyagi körülményei azt különben meg nem engednék, s a nélkül, hogy magas kamatu kölcsönre, esetleg uzsorára volna utalva.

De a kereskedő is főleg az iparos és gyáros sem szorul oly nagy tőkére, mert a vett nyers anyagért csak akkor kénytelen fizetni, mikor már az abból előkészített termékét is értékesíteni képes, mikor munkája már anyagi sikert biztosított. Fenntartja ezáltal függetlenségét akkor is, midőn egyebekben valamely magánkölcsön igénybevétele őt bármely irányban lekötne. Kamat nélküli hitelt nyújt neki maga az erdőbirtokos állam, hogy becsületes munkáját és iparkodását siker koronázza.

Van azonban az állam által nyújtott hitelnek még egy különleges előnye is, mely főleg akkor nyilvánul, midőn rendkívüli körülmények (széltörés, rovarkárok stb.) beálltával szokatlanul nagy tömegű faanyag kerül egyszerre értékesítés alá. A leggazdagabb kereskedő vagy iparos sincs ugyanis mindig abban a helyzetben, hogy a rendes évi szükségletét meghaladó faanyagokért nagyobb összeget adjon ki, s így tőkét fektessen oly vállalatba, melynek csak évek múltán látja hasznát. A rendkívüli körülmények következtében rendelkezésre jutó faanyag ekként olcsó pénzen volna elfecsérelendő a legtöbbet ígérőnek, holott kellő tartamu kamat

nélküli hitellel az érdekeltek az átvételre arányos és a birtokost kielégítő áron vállalkozhatnak, s feltétlenül nagyobb árakat ajánlhatnak meg, mintha tőkéjük kezdettől fogva szerepelne a messze jövőbe nyúló vállalkozásban.

Arra nézve pedig, hogy a kamat nélküli hitelnyújtás mily befolyással lehet a magasabb ármegajánlásra általában s így közvetlenül az erdőből várható jövedelemre, bizonyítson e tárgyban Ney főerdőmesternek a német erdőgazdák Metzben tartott közgyűlésén s az elsass-lotharingiai viszonyokat érdeklőleg mondott beszédéből a következő részlet:

„Azon 22 év óta, hogy mi*) Elsass-Lotharingiában gazdálkodunk, mintegy 220 millió márka értékű faanyagotadtunk el. Ez összegből a kamat nélküli hitelnyújtással alig 50,000 márka összeg ment veszendőbe“.

„Meg vagyok győződve, hogy mi a fát ekként 2⁰/₀-al feltétlenül drágábban értékesítettük, s így legalább 4⁴ millióval több bevételt biztosítottunk magunknak, mintha az eladást csak készpénzfizetés ellenében eszközöljük“.

„A vevő megtakarított 6⁰/₀-ot, melyet bankárának fizetett volna kamat fejében, míg nekünk legfeljebb 4⁰/₀ ment veszendőbe a kamatokon“.

Mindehhez még azt az áremelkedést is számitanunk kell, mely a kamat nélküli hitelnyújtással bekövetkezett élénkebb verseny természetes következménye.**)

Végül még annak megvilágítására, hogy a faanyagok termelt állapotban való értékesítési módja nemcsak kisebb szükségletek fedezésére, a helyi faipar és egyéb fát fogyasztó vállalatok kielégítésére hivatott eladásoknál nyer alkalmazást a Németbirodalomban, szolgáljanak az alábbiakban bizony-

*) A német birodalmi kormány.

**) Bericht über die XXII. Versammlung deutscher Forstmänner zu Metz 1894.

ságul a badeni Schwarzwald hegyvidéki részének olyan négy főerdészségéből vett adatok, melyek faterméke legnagyobb részét messzebb fekvő ipartelepek s a világkereskedelem anyagául szolgál, s a melyet közvetlenül a főerdész árverés útján értékesít.

Igy az 1895-ik évet illetőleg:

Az 5794 *ha* (10.070 kat. hold) erdőterülettel bíró bonndorfi főerdészségben a 2825 *ha* térfogatu kincstári erdőbirtokon*) a 13.987 m^3 fő és 1842 m^3 előhasználati fatömeg, összesen 15.830 m^3 fatermék 184.707 márkáért ekként értékesítettet.

A 3444 *ha* (5985 kat. hold) térfogatu st.-blasieni főerdészségnek 3035 *ha* kincstári erdőbirtokán a 18.268 m^3 fő és 5925 m^3 előhasználati, összesen 24.193 m^3 fatömeg ily eljárással adatott el.

A 3553 *ha* (6173 kat. hold) térfogatu herrenwies-i főerdészségben**) az egy évben termelt 25.421 m^3 fő és 3556 m^3 előhasználati fatömeg, összesen 28.977 m^3 fatermék 348.711 márkáért ekként értékesíthetővé.

A 6210 *ha* (10.793 kat. hold) térfogatu staufeni főerdészséghez tartozó 1296 *ha* kincstári erdőbirtok 5451 m^3 fő és 5640 m^3 előhasználati, összesen 11.091 m^3 fatömege ugyancsak előkészített állapotban adatott el 94.895 márkáért az 1895. évben.

2. Az eljárások alkalmazhatósága és az azokból vont tanulságok.

Kézzelfogható sikerek és gazdasági eredmények igazolják manapság, hogy a fának előkészített állapotban

*) A főerdészség többi része községi és közbirtokossági erdő állami kezelés alatt.

**) Ezen főerdészség csak állami vagyont kezel.

való értékesítése, mint a német erdőgazdaságok rendszere, úgy közgazdasági, mint erdőgazdasági szempontból a legelőnyösebb és nemcsak a magán, de az állami erdőbirtokon is majdnem kivétel nélkül célirányos és sikerre vezető.

E ténybeli állás igazságát nyílt már alkalom más helyütt is elég részletesen kifejtettem. *) Célom ezuttal nem is ez, de a kérdésnek olyan irányban való továbbfejtése, hogy:

1. mik azok az *előfeltételek*, a melyek a faanyagok előkészített állapotban való értékesítésének gyakorlati kivitele előtt kell, hogy a lehetőség szerint biztosítva legyenek? és

2. mik azok az *alaptételek*, a melyek ezen eljárás alkalmazásánál vezérelvekkül tekintendők?

Az első kérdésre a választ a következőkben körvonalozhatnám.

Lássuk el az erdőgazdaságot megfelelő uthálózáttal, kössük össze ezt a hálózatot a közforgalom ereivel, bocsássuk ilyen előkészületek után áruba a minden éves fatermést, mely ezen körülmények között a faanyagok mai kereslete mellett kész állapotban, bárhol is jó sikerrel lesz értékesíthető.

Baden nagyhercegség Schwarzwaldjában manapság és már jó ideje ezt az elvet követik s én nekem nyílt alkalom ott még látnom az állami erdőgazdaságban olyan völgyeket, a hol a maradandó jellegű uthálózatok kiépültéig *a használatok ma is szünetelnek.*

Az állami háztartások természete az ilyen feltétel biztosítását bizonyos határig megengedi. Sőt a magángazdaságokban is kívánatosabb és közgazdaságilag úgy, mint a magánérdek nézőpontjából indokoltabb volna, *hogy inkább az erdőbirtok hitelét vegyék igénybe a talajra és faállományra alapított kölcsönnel és ilyen kölcsön révén építsék ki a*

*) Lásd Erdészeti Lapok 1903. XI—XII. f. 1904. I. és II. füzet.

szállító eszközöket is, mintsem hogy megfelelő uthálózat nélkül, potom áron értékesítsék a fatermést.

Az értékelkedés révén a kölcsön hamar amorizálható, az erdőjövedelem az utakba fektetett tőkék törlesztése mellett is *nagyobb*, s végeredményében *az uthálózat megmarad a jövő idők erdőgazdaságának*. Holott utak nélkül az évszázados fatermés csak a leglényegtelenebb hasznot hozza, mert a faérték javarészét a kihozás nehézségei és a feneketlen utak nyelik el; az erdő pedig a gazdaságnak nagy kárára a legtöbb esetben a jövőbeli fatermés megéréséig, — *egy újabb évszázadig* feltáratlan marad.

Hogy a forgalom e hajszalereinek, az erdőgazdaság szállító eszközeinek ezen évszázados elmaradása milyen kihatása a vidék gazdasági életére, s hogy a megfelelő szállító eszközök nélkül való anyagértékesítés a magán, de végeredményében mégis nemzeti vagyon milyen elprédálására vezet, azt más helyütt igazoltam be kellő részletességgel.

Ezuttal állításaim bizonyítására inkább egy gyakorlati példát ismertetek, mely nemcsak hogy jelen tárgyamhoz illik, de tanulságos és további következtetésekre vezet.

Mikor a bukovinai görögkeleti hitalapok óriás terjedelmű erdőgazdaságának intézését és ellátását az állam vette kezébe, az érett, sőt tulkoros faállományok értékesítése és ezzel használása is megkezdődött.

Az állami intézőség, melynek tevékenységét első időben a szervezkedés, *s a mindenekelőtt szükséges tiszti és altiszti lakok építése* vette igénybe, ilyen irányu munkájának költségeit elég czélszerűtlenül a rendelkezésre álló fatermés értékéből kívánta fedezni; miért is hosszabb időre kötött szerződések alapján, tövön értékesítette a használatra kijelölt erdőrészeket, amint azokra az adott viszonyok között vállalkozók jelentkeztek.

Hozzáférhetetlen erdőállományok fatermésének tövön való értékesítéséről lévén szó, a vállalkozók a részükről kívánt befektetésekre való tekintettel a fáért természetesen a minimális áregységet ajánlották meg.

Bizonyos völgyekre szorított nagy térfogatu vágások rendszertelen kihasználása, a szó szoros értelmében vett rablógazdaság, vagyis olyan erdőpusztítás következett erre, a melynek látása beigazolta az erdőgazdaság intézői előtt azt a tényt, hogy a majdnem megközelíthetetlen erdőségek fatermésének tövön való ilyen értékesítése az erdőgazdaság belterjességét, jövedelmezőségének fokozását elő nem segíti, s a faállományban meglevő vagyron prédálásának természetét viseli magán. Példák bizonyították ugyanis lépten-nyomon, hogy a vállalkozók részéről sohasem maradandó értékkel, de mindig a vállalat tartamára hivatott állékonysággal és legtöbbszörre nagy fapazarlással épített szállító eszközök az erdős völgyek állandó feltárására, a szállító eszközök rendszeres hálójának kifejlesztésére nem vezetnek.

Felszabadították ezért magukat csakhamar annak a nálunk széles körben elterjedt és sok helyütt még ma is divó elvnek a békója alól, mely a vállalkozóra bizza az anyagszállítás eszközeinek létesítését és fentartását; mert belátták, hogy vele *oly értékű erdővagyon esnék áldozatul, mely a szállító eszközök létesítéséhez megkívánt akármilyen nagyszabású beruházás költségeit aránytalanul tulszárnyalja.* Ezért tehát amikor a kényszerűség hatása alatt még egy időre le is kötötték magukat ilyenféle, de a kezdetbelinél mégis rendszeresebb használatokat biztosító szerződésekkel egyben gondoskodtak arról is, hogy az erdőgazdaság szárazföldi szállító eszközökkel való állandó jellegű feltárásához nagyarányú tőkebefektetések igénybevétele mellett a munkálatok teljes rendszerességgel megkezdessenek.

A fának szállítására szolgáló eszközök főbb vonalainak kiépítésére vonatkoztak a befektetések, hogy azokból kiindulólág azután az erdőgazdasági szállító eszközök minden időkre alkalmas hálóját idővel és fokozatosan kifejleszteni lehessen.

Igaz, hogy a favállalkozóknak az egyoldalú érdek befolyása alatt megnyilvánult tevékenysége is élénkséget hozott a vidékre, mert pl. a szerződésük tartamára és nem tartós értékkel létesített szállító eszközök építésének munkája, a fűrésztelepek, az erdőben tövön vásárolt anyag termelése és szállítása munkaerőt kívánt, költséget igényelt, pénz és áruforgalmat teremtett.

Ezt az időleges becsü és az áldozatul hozott erdővel fölötte drágán megfizetett élénkséget azonban a visszaeséstől csak a maradandó értékü beruházások mentették meg.

Fokozták ugyanis és a valódi és tartós gazdasági felendülést biztosították az erdőgazdaság részéről házilag és technikai tudással végzett nagyszabásu feltárási munkálatok Biztosították pedig a gazdasági felendülést azért, mert itt az erdőbirtokos hitalapok államilag vezetett gazdasága feladatának jól megfontolt tudatában munkáját kétoldalunak tekintette. Az erdőgazdasági szempont mellett ugyanis *azon közgazdasági kötelességéről sem feledkezett meg, mely őt mint nagybirtokosi a vidék közforgalmi eszközeinek fejlesztésére kötelezi.* Annál kevésbé hagyta pedig figyelmen kívül e kötelességét, mert az ilyen irányu tevékenysége előbb-utóbb ugyis szintén a birtokos hitalapok anyagi javára szolgál.

A hitalap maga épít közutakat vagy hozzájárul ilyenek műszaki kivitelü létesítéséhez, hogy a közforgalmat biztos alapra fektesse, hogy az erdőt *a vasutvonalak forgalmával állandó jellegü berendezések útján szervi összefüggésbe hozza.*

És itt nem csak felemlíteni, de fölötte hangsúlyozni kivanom, hogy *e körülményt mint a legfőbb kellékek egyikét tanultam megismerni ahhoz, hogy erdőgazdaságunk jövedelmét s ezzel belterjességét fokozhassuk! Mert kárba vész minden munka, nem kielégítő a legnagyobb tőkebefektetés eredménye, ha az csak az erdőre vonatkozik, ha azt a világforgalom eszközeivel egységes összefüggésbe nem hozzuk!*

Nem várhatja a nagybirtokos, de nem várhatja különösen az állam, az ugyis annyi irányban megterhelt községektől, hogy magukra utalva tartsák fenn azon községi és egyéb közutaikat, melyeket a fatermékek szállítása oly nagy mértékben igénybe vesz, és nem várhatja még akkor sem, hogy a közre nehezedjék ily fokozódó teher a maga teljes súlyában, mikor a községnek talán egyesei az anyagfuvarozásal esetleg jövedelemhez is jutnának. Nem elégséges itt az anyagi hozzájárulás, itt a műszaki kivitel alól is fel kell menteni a községeket, melyek technikus erővel ugy sem rendelkeznek.

Végig tekintve a dél-német országok és Ausztria nyugati tartományai erdőgazdaságának történelmi adatain s maig érvényben lévő szabályzatain, azokban *jelen állításomat csak megerősítve találom*. Badennek mindenben példaszerű erdőgazdaságában a kincstári erdők határain belül haladó közutak építése és fentartása, a közutakra érvényben levő törvény határozmányai alapján a birtokos kincstárt terheli, mely a határain kívül haladó, de érdek-körébe eső közutak fentartásához is *nemcsak tetemes költséggel járul, de azoknak az erdőtisztek útján eszközölt fentartásáról is gondoskodik*.

A badeni erdőgazdaságról 1857-ben irt füzetkében olvastam a következőket: „Gyakran látja előnyét az uradalmi, (egyben erdőgazdasági) kincstár annak, ha az erdőgazdasága határain kívül álló ily községi és egyéb közutak újjáépítésé-

hez vagy fentartásához önként hozzájárul: csak jó legyen a fentartás és szakszerű az ily utak építése“.*)

Hogy bevált az állítás, igazolja a lépten-nyomon tanuskodó tények mellett az a körülmény is, hogy Krutina nagyhg. titkos tanácsos, a badeni erdőgazdaság feje 1891-ben, tehát *34 év múltán* irt hasonló tárgyú munkájában,**) *majdnem szószerint találtam a most közölt megjegyzést.*

Baden nagyhercezség 97249 ha. térfogatu kincstári erdőgazdasága az 1878. évtől 1889-ig számított 12 év átlagában évente közepes számban 2117 km. községi és egyéb közut fentartásához, s ezenkívül kisebb-nagyobb új utak építéséhez járult, átlag évi 82363 márka költséggel. A kiadások azóta emelkedtek is, a mennyiben 1891-ben 91.367, 1892-ben 105.141, 1893-ban 99.682, 1894-ben 92.898, 1895-ben 103.521 márkára rugtak. 1 márkát meghaladó összeggel terhelte meg tehát az állami birtok minden hektárára eső évi kiadásokat a közutak építéséhez és fentartásához való hozzájárulás.

Elsass-Lotharingiában 30 év előtt okszerűen fel nem tárt erdőket hagytak vissza a francziák, de voltak ha nem is jó, de technikailag kiépített közutaik s így az értékesítési mód megváltoztatása megelőzhette az egész vonalon a tulajdonképpeni erdőfeltárást, mely azt nyomon követte, s amelylyel egyidejűleg a közutak javítása tekintetében elismerésre méltót művelt a német birodalmi kormány.

Ausztria állami erdőgazdasága az erdős vidékek közutainak létesítésénél nem riad vissza az anyagi áldozatoktól, *sőt nem egy esetben épít is közutakat a kincstár erdészeti ága terhére, melyeket azután a községeknek enged át, a részéről ellenőrizett jókarbantartás kötelezettségével.*

*) „Die Forstverwaltung Badens“ 1857. Karlsruhe.

**) Krutina: „Die Badische Forstverwaltung und ihre Ergebnisse“ 1891.

Ily értelemben jár el Bukovina erdőgazdasága is, mely munkáját a sokoldalú jó eredmény ma már minden irányban megvilágítja.

Az általános közgazdasági fellendüléstől eltekintve az a körülmény, hogy a forgalom fő ütőerei, a vasutak a közutakkal ekként biztos összeköttetést nyernek s hogy ezeknek hajszálerői benyulnak a fővölgyek mentén az őserdők mélyébe, biztosítják a gazdaságnak a kijelölt célirányban való fejlődését s az értékesítési módok helyes alakú megváltoztatását.

Erre való tekintettel mondja Böhm erdőtanácsos, hogy:

„Az erdőterületek állandó jellegű utakkal való feltárással ekként a görögkeleti hitalapok nemcsak nagyobb jövedelmet biztosíthatnak maguknak, de lehetővé teszik az átmenetet a házilagos kezelésbe s így a belterjesebb erdőgazdálkodáshoz.“

És joggal!

Megkezdették már Bukovina erdőségeiben a fának házilagos termelését és kihozatalát Czernovitz közelében s nem sok év már s e hegyvidék rengeteg ős állabait a nemrég még annyira rendszertelen és több helyütt még maig kifogásolandó erdőhasználás helyett ezuton fogják előkészíteni, kihozni, értékesíteni, mert ott az erdőfeltárás elsőrendű munkaprogramja a befejezéshez közeledik.

Azért tehát ha a bukovinai határszélen itt-ott még az erdőt devasztáló régi gazdasági rendszer, illetve a teljes rendszertelenség nyomait láthatjuk is, ez a már végleg megszűnő gondatlan eljárások maradványa, amelyek helyébe a közforgalmi utakkal összefüggésbe hozott erdőgazdasági szállító eszközök mentén az okszerű alapra fektetett gazdálkodás foglal tért.

Hangsúlyozzuk itt ismételten, hogy nem egyedül az erdőbirtok feltárásától, mint egyoldalú erdőgazdasági céltól van tehát függővé téve az értékesítési módnak ily irányu megváltóztatása, de főleg azon körülménytől, hogy a szállító főerek együttműködése biztos, egészséges, állandó és összehangzó legyen. Ahol az ily munkálatok még nem eszközöltettek, az erdőbirtokos egyedül helyes eljárása az volna hogy felfüggeszti az üzemet addig a rövid egy-két évig, a míg a szállító eszközök főereit kifejlesztheti, illetve csak ott és oly arányban indítja meg a használatot, ahol és a milyen arányban a szállító eszközök munkájával előrehaladni képes.

Tudjuk, hogy ennek akadályai vannak. De éppen ez akadályok leküzdése, a tervszerű fokozatos átalakítás képezheti az erdőgazdaság egyik legnemesebb feladatát, mely munkásságát busásan jutalmazza.

Ahol az akadályokkal megküzdeni nem lehet s a használatok mégis foganatosítandók, vagy a hol az erdőbirtokos anyagi érdekeinek a legegységibb alapfeltételét kellő arányu beruházás és megfelelő tevékenység révén biztosítani nem hajlandó, ott az erdőjövedelem nagy rovására a tövön való értékesítés érvényesül, mely mindenestre kényelmesebb és a birtokos részéről befektetést nem igénylő. Az erdőbirtokos eljárása azután ily célzat mellett csak az lehet, hogy hosszabb időre biztosít magának oly vevőt, aki *a birtokos kárára* kockáztatni meri többek között annak a veszélynek a bekövetkeztét, hogy termelt fájának kiszállítását az időjárás kedvezőtlen körülményei meggátolhatják s így üzemi akadály, üzleti veszteség, sőt a gomba spórák által való megfertőztetés folytán a faanyag értékcsökkenése vagy megromlása is bekövetkezhet.

Ott azonban, ahol az elsőrendű szállító berendezések kiépülnek, ahol a kiszállítás már nincs időhöz kötve s ahol

a vevő a vétel tárgyára ekként már helyes számítást tehet: ott a birtokos sincs hosszú tartamu és nincs főleg a tövön való értékesítésre irányuló szerződésekre utalva.

Ha le is köti még faterméke eladását évekre, ez a lekötöttség már csak rövidebb időre vonatkozhatik, mert a világkereskedelem árhullámzásai érezhetővé válnak s mert ekként az áremelkedéssel az egészséges verseny következtében lépést tarthat. Külön választhatja az anyagtermelést az értékesítéstől. A vevőt a termésre utalhatja s maga üzheti a fatermelést s annak kihazását.

Tíz ország és tartomány erdőgazdasága, melyet tanulmányi célból meglátogattam*) *a faanyagok termelt állapotban való értékesítési módjának hódol* s azt vagy alkalmazza már az egész vonalon, vagy azt előkészíti.

Kifejtván ekként a kész állapotban való eladási módnak előfeltételeit, eljutottam azokhoz az *alaptételekhez*, a melyek az ily módon való faanyag értékesítésnél vezérelvekül tekintendők volnának és illetve oly célul lennének tekintendők, *a melynek elérése az erdőgazdaság elsőrendű feladata*, tervszerű és olyan munkaprogrammja, a melynek megvalósításán minden erejéből törekszik.

Pontokba foglaltam ezeket a következő sorozatban

a) A faértékesítésnél a fatermelés és az anyagkikészítés az erdőgazdálkodás oly elválaszthatatlan teendőjét képezze, melyet a vevőre bizni *sohasem szabad*. A vevő tehát kizárandó az anyagtermelés munkájából, s neki csak a gazdálkodó részéről a szállító eszközökig hozott fatermék, mint az eladás tárgya s a gazdaság eredménye adatik el.

b) A faeladás ott, a hol a kereslet bármilyen okból gyérebb, átmenetileg néhány évre kötött szerződésekkel is biztosít

*) Elsass-Lotharingia, Baden, Württemberg, Bajorország Svájc, Salzburg, Felső-Ausztria, Stajersország, Galiczia, Bukovina.

ható, olyképpen, hogy az erdőgazdaság faterméke egészben vagy külön-külön megosztott választékok szerint, de kitermelt állapotban egy vagy több vevőnek előre biztosítatik. A hol azonban a kereslet már eléggé élénk, ott a vevők igényei szerint eladási egységekben csoportosított faanyag a termelés és kihozás után esetről-esetre történő árveréssel értékesítendő, a mikor is az áruba bocsátásnál a szabad versenynek a legtágabb körü tért kell engedni.

c) Ott a hol a faanyagok keresletében, megfelelő verseny keletkezik, s a fatermést a kereslet szerint kisebb-nagyobb csoportokba sorozva árverés útján értékesíteni lehet, *a faanyagok árjegyzékszerű eladása* csakis a szegény nép kisebb magánszükségletének kielégítésénél, csakis a minimálisra szabott összeg erejéig, *de minden esetben csak az erdőgazdaság részéről házilag termelt*, tehát kész állapotban értékesítés alá kerülő faanyag eladásánál alkalmazandó.

d) A gazdálkodó a faterméket *piaczra vinni sohase legyen kénytelen*. Iparkodjék a fával kereskedőkben úgy, mint a fogyasztókban, tehát minden vevőjében oly érdeklődést felkölteni, mely őket a tőtől az erdei szállító eszközökig hozott fatermék megtekintéséhez vonzza, s a vétel versenyére sarkalja. Közel a tőhöz, *s minden esetben a gazdaság határain belül* találja tehát piaczát az erdő terméke, melyet az erdőgazda aratott legjobb belátása szerint, s melyet a vevő visz el világgá. Vette pedig ez utóbbi akár közvetlen szükségletének fedezésére, akár abból a célból, hogy a nagyvilág igényeinek fedezésére azzal kereskedjék.

e) A fa-feldolgozás, a fűrészáru és egyéb félgyártmányok kikészítése ipar, mely az erdőgazdálkodást már közvetlenül nem érintvén, attól ily esetben amint lehet *külön választandó* s a magánvállalkozás terére utalandó. Átmenetül még legajánlatosabb e tekintetben az az eljárás, ha az

erdőbirtokos a favásárló kívánsága és megrendelése szerint maga fűrészeli a faárut addig is, míg kellő támogatás révén elégséges számban magánfűrészek keletkeznek.

A fát feldolgozó magán iparvállalatok létesülésének előmozdítása, számuk gyarapítása tehát minden rendelkezésre álló eszközzel az erdőbirtokos egyik legfontosabb feladatát képezze; hogy megnyilatkozhassek a faanyag vételében az egészséges verseny s kizárassék a faanyag termés lefoglalása az erdős vidék fakereskedelmét addig monopolizált egyesek részéről.

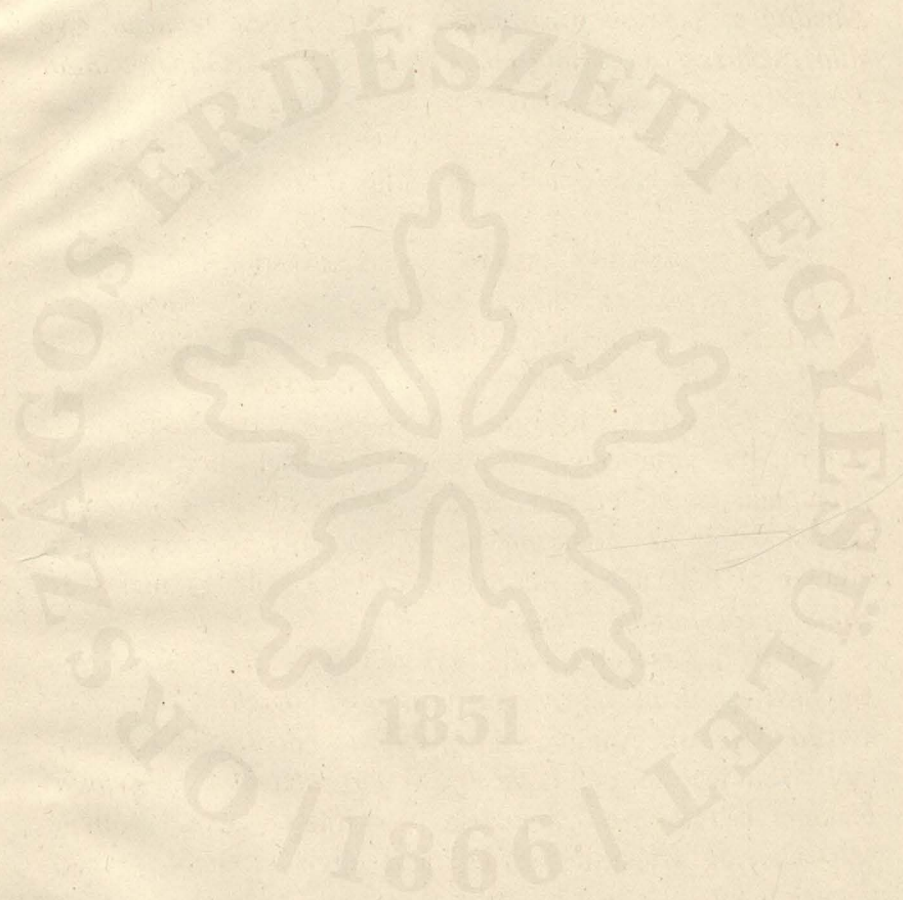
f) A gazdálkodó ismerje a fakereskedelem szokásait, ismerje a keresletet, tudja a faanyagot a vevők igényeihez termeltetni. Legyen eljárásában határozott és olyan, hogy *tetteit a vevők megingathatlan bizalma kísérje.*

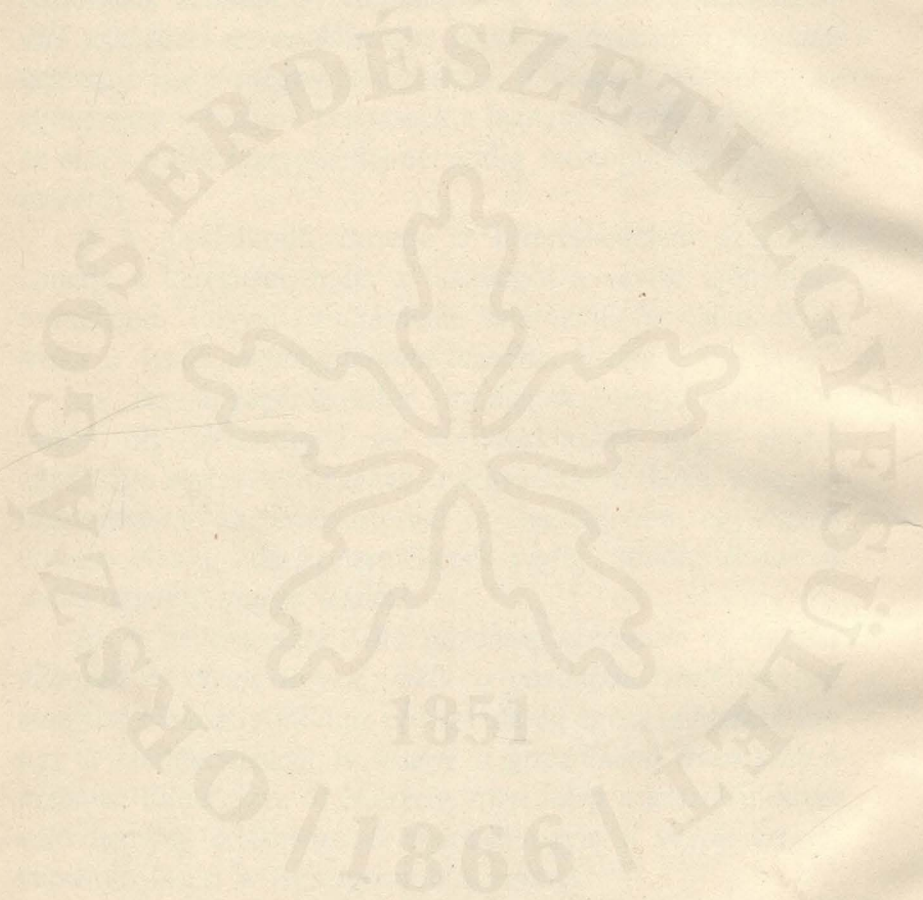
g) Az anyagértékesítés módjának megválasztásában birjon oly jártassággal és körültekintéssel, hogy ekként gazdasága egész termékének a legszélesebb körü mozgást biztosithassa, az értékesítésnél a legnagyobb egységárat érhesse el, a gazdaság termékének pedig mindig *biztos és reális vevőket tudjon lekötni.*

h) A belterjesebbé váló gazdaság *szervezete és vezetése könnyed és olyan legyen, mely a gazdálkodásnak szabad mozgást biztosít.* Amint az erdőgazdaság egész rendszerében ugy a faértékesítésnél is *kísérje a gazdálkodó tisztviselőt a bizalom.* Ellenőrizze őt önérzete, mert főleg a készállapotban való faanyag értékesítésnél eljárását ugyis a vevők szabad versenye kíséri a legszigorubb szemmel.

42578

